

KRONIKK & DEBATT

Årets
kronikør**Signe Bock Seggaard,**
forsker ved
Institutt for
samfunnsforskning**Guri Tyldum,**
forsker ved
forsknings-
stiftelsen Fafo**Lill Egeland,**
advokat i Simonsen
Vogt Wiig**Guro Slettemark,**
generalsekretær
i Transparency
International Norge**Are Karlsen,**
kommunalsjef for
kultur, oppvekst og
familie i Horten**Bjørn Gudbjørgrud,**
styreleder i Norsk
Kommunedirektor-
forum. Kommunedi-
rektør i Sandefjord**Halvard Vike,**
professor ved Univer-
sitet i Sørøst-Norge
(USN). Forsker ved
Telemarkforskning**Carl Fredrik Dons,**
dosent ved Institutt
for lærerutdanning,
NTNU

Er det plass til den politiske tvilen?

Politisk tvil er ikke bare et uttrykk for svakhet. Den kan skyldes en erkjennelse av at virkeligheten er i endring og gi grunnbunn for

NYSGJERRIGHET OG REFLEKSJON.

Kronikk
Signe Bock
Seggaard

signe.b.segaard@samfunnsforskning.no

Velgerne opplever en verden og hverdag i endring, men de politiske meninger og standpunkter står i stampe.

Partier og politikere forkynner det samme budskapet igjen og igjen. De tordner mot hverandre. Hvis motstanderen endrer holdning eller politikk, sitter anklagene om løftebrudd, prinsipløshet eller «snu kappen etter vinden»-atferden løs.

Ofta handler de politiske debatene mer om hva som er blitt sagt eller gjort, enn om hva som nå bør sies eller gjøres, gitt dagens virkelighet. Det er en virkelighet som kanskje ikke er lik gårsdagen.

I politikken er man opptatt av å presentere tydelige og klare alternativer for velgerne. Det går ofte i overskrifter, kortfattede formule-

ringer og argumenter som ikke tar mer enn 30 sekunder å formidle.

Det kan være greit i en hektisk (medie-)hverdag, og ikke minst effektivt for å tiltrekke seg oppmerksomhet. Utfordringen – som er ganske opplagt – er imidlertid at nyansene skyves til side, og den opplysende samtale får dårlige kår. Konklusjonen er jo trukket på forhånd; premissene er det ikke plass til, og i den utstrekning de nevnes, er de ofte indiskutable.

Det virker som om det i politikken og den politiske debatten ikke er rom for å stoppe opp; stille spørsmål ved sine standpunkter og tenke høyt.

Det er sjelden plass til den politiske tvilen i det politiske spillet. Det gjelder også i kommunene og de felles-politiske arenaene som kommunestyremøter og utvalgsmøter.

Espen Leirset skriver i sin doktoravhandling om et åpenhetsparadoks i norske kommuner:

«... selv om Norge på papiret har verdens mest åpne lokalpolitikk, så kan de strenge reglene bidra til å gjøre politikken mer lukket – fordi de reelle diskusjonene foregår lukket,

men i partienes møter i stedet for i de formelle utvalgene. (...) Det finnes ingen arenaer i det norske systemet der politikere på tvers av partigrensene kan diskutere fritt.»

Den politiske tvilen er et begrep som i forskningen først og fremst knyttes til velgere. Det handler om velgere som ikke vet hvem de skal stemme på, de som går litt i blinde, eller de som ikke har nok politisk kunnskap til å gjøre opp seg en holdning.

Det er slik politisk tvil ofte er blitt tolket. Der er derfor ikke så rart at politikere ikke vil forbindes med tvilen.

Men politisk tvil er ikke (bare) et onde eller uttrykk for svakhet. Den kan skyldes en erkjennelse av at virkeligheten er i endring og gi grunnbunn for nysgjerrighet og informasjonssøking.

I en større kontekst kan den politiske tvilen være en døråpner for samtale, meningsutveksling og (selv-)refleksjon.

I «Valgdagbokprosjektet» har jeg sammen med min danske forskerkollega Ditte Shamshiri-Petersen gjennom velgernes egne ord og

deres formuleringer fått innblikk i hva som fanger velgeres oppmerksomhet i valgkamper, og ikke minst innsikt i de overveielene de gjør for å identifisere det riktige partivalget.

Ved å la velgere skrive personlig dagbok i en app gjennom hele valgkampen – i forbindelse med det norske lokalvalget 2019, stortingsvalget i 2021 og det danske folketingsvalget i 2022 – kommer det tydelig fram at veien fram til *det riktige partivalget* for noen velgere er kompleks og ganske vanskelig.

Kompleksiteten ligger i at det ofte er flere og til dels motstridende hensyn å ta. Vanskeligheten ligger i å velge hva som er viktigst.

Dette viser hvordan den tvilen som ofte forbindes med politisk ubeslutsomhet eller manglende kunnskap, også kan ses som et nødvendig avsett for politisk refleksjon. Nettopp på grunn av sin tvil oppsøker velgerne informasjon og reflekterer over den i lys av egne eller andres erfaringer for å nå fram til det riktige partivalget.

I disse valgdagbøkene kommer det fram hvordan de tvilende velgere på ulike måter observerer og

Innlegg sendes til debatt@kommunal-rapport.no. Legg ved portrettbilde.

Innleggene kan bli publisert både i ukeavisa og på kommunal-rapport.no/debatt
Lengde på innlegg er maks 700 ord

**Les flere meninger
på kommunal-rapport.no/debatt**

ILLUSTRASJON: SVEN TVEIT

tenker for å kunne gjøre det riktige partivalget.

Det handler om de politiske sakene som oppstår dem, eller som dominerer den politiske debatten i mediene, der politikere, programledere og journalister setter rammen.

Normer for god debattkultur og atferd også spiller en rolle - eller snarere fraværet av slike normer.

Velgerne etterlyser saklig informasjon om hva partier og politikere mener og hvorfor de mener, det de gjør. De orker ikke gjørmekasting.

Kanskje har politiske aktører noe å lære av disse velgere? De kan erkjenne tvilen og bruke den aktivt som grunnlag for å utforske egne og andres standpunkter gjennom informasjonssøking, meningsbryting og åpenhet for at virkeligheten har flere sider og endrer seg over tid.

Dersom tvilen brukes på den måten, kan den snarere være et konstruktivt utgangspunkt for den demokratiske og opplysende samtalen, heller enn uttrykk for svakhet som svekker tilliten.

Nyere norsk forskning har nemlig

Det virker som om det i politiken og den politiske debatten ikke er rom for å stoppe opp; stille spørsmål ved sine standpunkter og tenke høyt.

viser at tilliten til politikere for noen velgere avhenger av politikernes kompetanse og gjennomførings- evne, langsiktig tenkning og evne til å gjøre politiske prioriteringer og inngå kompromisser. Dette forutsetter jo nettopp åpenhet om premisser og for andres perspektiver, slik den politisk tvil bereder grunnen for.

Politikk handler naturligvis om uenigheter og meningsforskjeller, men heldigvis har vi demokratiet og politiske prosesser som nettopp er til for å håndtere disse uenighetene.

I slike prosesser bør det legges til rette for den opplysende samtale, hvor premissene løftes fram og debatteres slik at konklusjonen ikke er trukket på forhånd. Her og på de felles-politiske arenaene bør det være plass til den politiske tvilen.

Utfordringen er hermed gitt videre til våre politiske representanter.

Totalforsvaret kan styrkes tross presset kommuneøkonomi

Det er alvor nå, og tiden fremover vil kreve mer av oss. Da må vi bygge ned siloene, slik at vi får mest mulig ut av hver krone.

Beredskap bygges nedefra og starter i kommunene. Men de mangler ofte ressurser til å ivareta kritisk infrastruktur.

Samtidig finnes mye av kompetansen som trengs i det private. Men det er lite dialog om hvordan næringslivet best kan bidra. Dette hindrer god utnyttelse av ressursene våre.

I dag er Norge i stor grad et silosamfunn. Etter vår vurdering er vi på jumboplass i Norden når det gjelder å utvikle helhetlige og tverrsektorielle planer. Hver sektor har en tendens til å lage egne planer, egne prioriteringer og bygge opp sine egne ressurser. Dette er dyrt, ineffektivt og beredskapsmessig farlig.

Et godt eksempel er norsk veistandard. I dag er det slik at når tøffe prioriteringer skal gjøres, taper hullet i veien hver eneste gang.

Med et vedlikeholdsetterslep for vei på 40 milliarder kroner blir Forsvarets mobilitet og evne til å reagere raskt hindret av veier som ikke tåler belastningen.

For hvordan skal fylkeskommunale og kommunale veier bære tunge militære kjøretøy, når de allerede taper kampen mot privatbiler og regnskyl?

Nå har vi i en ny geopolitisk virkelighet som vil kreve mer av oss. Totalberedskapskommissjonen skriver at næringslivet må integreres bedre i den formelle beredskapsstrukturen. Det viser alvoret, men også muligheten.

La forsvar, kommune og næringsliv sitte rundt bordet - sammen! De kan prioritere de prosjektene som er samfunnsøkonomisk mest lønnsomme, og hvor innsatsen vil ha mest effekt.

Erfaringene viser, ikke minst fra koronapandemien, at myndigheter og næringsliv både har evne og vilje til å samarbeide. Når skipertakene må tas, bretter vi opp ermene, snakker sammen og forsø-

ker å få jobben gjort. Ofte lykkes vi.

Næringslivet jobber med kommuner, stat og forsvar i dag. Utfordringen er at næringslivet oftest har rollen som passiv underleverandør. Det offentlige definerer sitt behov, sender ut anbudspapirer og inngår avtale med den som har det beste tilbudet.

Ser vi på store, offentlige infrastrukturprosjekter der man har kommet i mål på tid, kvalitet og budsjett, er det en tydelig fellesnevner: Samspill.

Motsatt ser vi at ved dyre forsinkelser mangler gjerne den gode dialogen mellom partene. Vår påstand er at her er det millionbeløp å spare, som i sin tur kan brukes til å styrke lokalsamfunnet.

Vi mener det nettopp er på infrastruktur og samarbeid lokalt at næringslivet særlig kan spille en større og viktigere rolle i beredskapen - gjennom et tettere samspill. Det finnes kompetanse og tilstedeværelse over hele landet.

Det private næringsliv er ikke bare en leverandør til lokalsamfunnet. Det er også en del av dette samfunnet, med ledere og medarbeidere som vil og kan bidra. Men dagens silotenkning står i veien.

Det starter med dialog, og en felles ambisjon. Vi må kartlegge hva vi til sammen har, hva vi trenger og hvem som skal ta ansvaret for hva. Hvis det finnes strukturelle hindringer for samfunnsmessige gode løsninger, må disse adresseres og løses.

Kirsti Kierulf
adm.dir. i NKF

Grete Aspelund
nordisk leder for forretningsområdet NCC Industry

